

Charakteristika a znaky hlavních forem realizace veřejné správy II

Správní právo II 14. 10. 2019
Mgr. Tomáš Svoboda

Osnova přednášky

- 1) Veřejnoprávní smlouvy
- 2) Tzv. jiné úkony veřejné správy
- 3) Faktické úkony, bezprostřední zákroky
- 4) Exekuce

Otázky

- *Kde při realizaci veřejné správy nachází své uplatnění veřejnoprávní smlouvy?*
- *Jaké zákonné podmínky musí být pro uzavření veřejnoprávní smlouvy splněny?*
- *Jaké druhy veřejnoprávních smluv známe?*
- *Jak se řeší spory z veřejnoprávních smluv?*
- *Jaké formy činnosti veřejné správy označujeme jako faktické úkony?*
- *Čím jsou tyto formy činnosti specifické?*
- *Kdy lze přistoupit ke správní exekuci?*
- *Jaké jsou procesní podmínky a základní zásady správní exekuce?*
- *Jaká plnění je možné exekucí vymáhat a jakým způsobem?*

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Podstata

- jedna z **právních forem činnosti** VS
- na modifikovaném **smluvním základě** = **atypičnost**
- určitá (moderní) alternativa ke „klasickým“ formám VS
- v současnosti obecně upravena ve SŘ (z části hmotněprávní)

– Označení

- historické = „**veřejné smlouvy**“
- současné obecné legální označení = „**veřejnoprávní smlouvy**“
(SŘ či obecní zřízení - ObZř)
- právní řád ovšem používá **také jiná označení** („*dohoda o...*“, viz dále)

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Základní charakteristika

- **zakládá mění nebo ruší práva a povinnosti** (obdobně jako správní akty)
- ale jedná se o **dvoustranný nebo vícestranný úkon**
- (příčemž typicky **jednou ze stran správní orgán**, resp. subjekt VS)
- vícestrannost a smluvní základ indikují soukromoprávní povahu (horizontální v. administrativněprávní metoda regulace)
- současně ovšem zřetelný **veřejnoprávní rozměr**
- jednak musí jít o práva a povinnosti **v oblasti správního práva** (= veřejná Pr a Po)
- **rovné postavení jen při uzavírání** (později či také při neuzavření již nikoli)
- spojené s **veřejným zájmem**

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Smlouvy uzavírané VS

- ne všechny smlouvy uzavírané VS veřejnoprávními
- podle povahy příslušných právních vztahů:
 - **1) veřejnoprávní smlouvy** (= veřejnoprávní vztahy)
 - **2) smlouvy k uspokojování potřeb subjektu VS**
- mohou mít také určitá veřejnoprávní omezení (srov. § 38 a násl. ObZř)
- avšak stále **v základu soukromoprávní vztahy**
- typicky **majetkoprávní jednání** subjektů VS (nabývání veřejného majetku či nakládání s veřejným majetkem)
- *problematika odlišení soukromého a veřejného práva (= někdy obtížné...)*

1) Veřejnoprávní smlouvy

– NSS 2 As 50/2005 – 53:

- Nejvyšší správní soud vychází z teze, že **veřejné a soukromé právo v moderní společnosti nejsou dva světy oddělené „čínskou zdí“, v nichž by platila zcela a principiálně odlišná pravidla, nýbrž dvě sféry jednoho ve své podstatě jednotného a uceleného právního řádu.** Vztah soukromého a veřejného práva chápe Nejvyšší správní soud v souladu s převažujícími doktrinálními trendy poslední doby (viz např. Maurer: Allgemeines Verwaltungsrecht, 15. vyd., C. H. Beck, München 2004, str. 47-51, Hendrych a kol.: Správní právo. Obecná část, 6. vyd., C. H. Beck, Praha 2006, str. 21-25) **jako vztah obecného a zvláštního práva. Jinak řečeno, soukromé právo upravuje práva a povinnosti subjektů práv bez ohledu na jejich specifickou povahu z hlediska jejich role při výkonu veřejné moci** (v tomto smyslu má v právu soukromém stát stejné postavení jako kterákoli jiná právnická či fyzická osoba); **oproti tomu veřejnoprávními je taková podmnožina množiny všech právních vztahů, která je charakterizována tím, že v daném právním vztahu je alespoň jeden z jeho subjektů vykonavatelem veřejné moci.** Teorie veřejného práva jako zvláštního práva k „obecnému“ právu soukromému pak je v praxi cenná jednak tím, že – zejména při zapojení dílčích komponent dalších teorií rozlišení obou základních sfér práva (zájmové, subordinační, organické v její původní podobě) – dokáže normy veřejného a soukromého práva od sebe vcelku efektivně a jednoznačně rozlišit, jednak tím, že umožňuje „subsidiárně“ použít i ve veřejném právu normy práva soukromého tam, kde veřejnoprávní úprava chybí či je kusá a kde nelze dospět k rozumnému závěru, že absence či kusost úpravy má svůj samostatný smysl a účel.

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Úprava ve SŘ

- *obecné vymezení veřejnoprávní smlouvy (§ 159)*
- *druhy veřejnoprávních smluv (§ 160 – 162)*
- *pravidla pro uzavírání (§ 163 a 164)*
- *pravidla pro přezkoumání (§ 165)*
- *změna, výpověď a zrušení (§ 166 a 167)*
- *souhlas třetích osob (§ 168)*
- *příslušnost pro spory z veřejnoprávních smluv (§ 169)*
- *obecná ustanovení (§ 170)*

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Obecné vymezení veřejnoprávní smlouvy (§ 159)
 - § 159 (1) *Veřejnoprávní smlouva je **dvoustranný nebo vícestranný úkon, který zakládá, mění nebo ruší práva a povinnosti v oblasti veřejného práva.***
 - veřejnoprávní smlouvy vymezeny **tzv. materiálně**
 - tj. takovou smlouvou je **smlouva splňující uvedené znaky**, bez ohledu na označení
 - *problém:* veřejnoprávní smlouvy mohou být různě označovány („dohody“, „smlouvy“, ...)
 - **pozn.:** Pr a Po v oblasti veřejného práva je třeba rozumět (s ohledem na vymezení působnosti SŘ) oblast správního práva, resp. oblast veřejné správy

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Obecné vymezení veřejnoprávní smlouvy (§ 159)
 - § 159 (2) *Veřejnoprávní smlouva nesmí být v rozporu s právními předpisy, nesmí je obcházet a musí být v souladu s veřejným zájmem.*
 - základní **obsahové požadavky** veřejnoprávních smluv
 - = projev *zásad zákonnosti* (§ 2 odst. 1 SŘ) a *souladu s veřejným zájmem* (§ 2 odst. 4 SŘ)
 - **pozn.:** právními předpisy se rozumí také mezinárodní smlouvy (srov. § 2 odst. 1 SŘ), význam má ale také soudní judikatura

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Obecné vymezení veřejnoprávní smlouvy (§ 159)
 - *§ 159 (3) Uzavření veřejnoprávní smlouvy, jejíž stranou je správní orgán, nesmí snižovat důvěryhodnost veřejné správy, musí být účelné a správní orgán musí mít při jejím uzavírání za cíl plnění úkolů veřejné správy.*
 - další **obsahové požadavky** veřejnoprávních smluv
 - = projev *zásady VS jako služby veřejnosti* (§ 4 odst. 1 SŘ), *hospodárnosti* (§ 6 odst. 2 SŘ) či některých dalších základních zásad činnosti SO...
 - *§ 159 (4) Veřejnoprávní smlouva se vždy posuzuje podle svého skutečného obsahu.*
 - pravidla pro výklad obsahu smlouvy SŘ neobsahuje, uplatní se proto **subsidiarita občanského zákoníku** (viz dále)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - koordinační (§ 160)
 - *§ 159 (1) Stát, veřejnoprávní korporace, jiné právnické osoby zřízené zákonem a právnické a fyzické osoby, pokud vykonávají zákonem nebo na základě zákona svěřenou působnost v oblasti veřejné správy, mohou za účelem plnění svých úkolů vzájemně uzavírat veřejnoprávní smlouvy.*
 - **mezi subjekty VS + za účelem plnění úkolů těchto subjektů**
 - **= koordinační povaha**
 - vyžadováno **zákonné zmocnění + někdy souhlas** (viz dále)
 - **pozn.:** předpokládané subjekty VS mohou mezi sebou uzavírat také soukromoprávní smlouvy (viz dříve)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - koordinační (§ 160)
 - **§ 63 ObZř:**
 - *(1) Obce, jejichž orgány vykonávají přenesenou působnost ve stejném správním obvodu obce s rozšířenou působností, mohou uzavřít **veřejnoprávní smlouvu, podle níž budou orgány jedné obce vykonávat přenesenou působnost nebo část přenesené působnosti pro orgány jiné obce** obvodu obce s rozšířenou působností, mohou uzavřít (jiných obcí), která je (které jsou) účastníkem veřejnoprávní smlouvy. Předmětem veřejnoprávní smlouvy nemůže být přenesená působnost, která je na základě zákona svěřena orgánům jen některých obcí. **K uzavření veřejnoprávní smlouvy je třeba souhlasu krajského úřadu.***
 - + další podrobnosti (§ 63 odst. 2)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - koordinační (§ 160)
 - **§ 3a zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii:**
 - *(1) Obec nebo obce, které nezřídily obecní policii, mohou uzavřít s jinou obcí v témže vyšším územním samosprávném celku (kraji), která obecní policii zřídila, **veřejnoprávní smlouvu, na jejímž základě bude obecní policie této obce vykonávat úkoly stanovené tímto nebo zvláštním zákonem na území obce nebo obcí, které obecní policii nezřídily a jsou smluvními stranami této smlouvy.***
 - *(2) Veřejnoprávní smlouva podle odstavce 1 **vyžaduje ke svému uzavření nebo změně obsahu souhlas krajského úřadu.** O udělení souhlasu rozhoduje krajský úřad v přenesené působnosti.*
 - + další podrobnosti (§ 3c)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - koordinační (§ 160)
 - **§ 44 zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů:**
 - *(1) Obec, která produkuje ročně více než 10 t nebezpečného odpadu nebo více než 1000 t ostatního odpadu, zpracovává v samostatné působnosti plán odpadového hospodářství obce pro odpady, které produkuje, a odpady, se kterými nakládá.*
 - *(13) **Obce, které k zabezpečení svých povinností při nakládání s komunálním odpadem vytvořily dobrovolný svazek obcí, mohou na základě písemné dohody zpracovat společný plán odpadového hospodářství obce, který nahrazuje jednotlivé plány odpadového hospodářství obce.***

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - koordinační (§ 160)
 - **některé další příklady:**
 - *veřejnoprávní smlouva o zveřejňování obsahu úřední desky způsobem umožňujícím dálkový přístup* (§ 26 odst. 2 a 3 SŘ; obdobně *veřejná podatelna* dle § 37 odst. 6 a 7 SŘ)
 - *dohoda o vytvoření společného školského obvodu spádové školy* (§ 78 odst. 2 písm. c) zákona č. 561/2004 Sb., školského zákona)
 - *dohoda o sloučení obcí* (§ 19 odst. 3 – 5 ObZř, obdobně *tamtéž připojení obce k jiné obci*)
 - *dohoda o změně hranic obcí* (§ 26 ObZř)
 - *smlouva o vytvoření dobrovolného svazku obcí* (§ 49 odst. 5 ObZř)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - koordinační (§ 160)
 - **zmocnění k uzavírání koordinačních smluv** (§ 160 odst. 5 a 6 SŘ)
 - obecně vyžadováno **zákonné zmocnění**
 - pokud jde o výkon státní správy, ještě **souhlas nadřízeného správního orgánu**
 - (který posuzuje požadavky podle § 159 odst. 1 SŘ)
- dále upravena také pravidla pro určení orgánu příslušného pro **rozhodování o sporu z veřejnoprávní smlouvy** (§ 160 odst. 4) – viz dále

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Druhy veřejnoprávních smluv - subordinační (§ 161)

- *(1) Stanoví-li tak zvláštní zákon, může správní orgán uzavřít veřejnoprávní smlouvu s osobou, která by byla účastníkem podle § 27 odst. 1, kdyby probíhalo řízení podle části druhé, a to i namísto vydání rozhodnutí. Podmínkou účinnosti veřejnoprávní smlouvy je souhlas ostatních osob, které by byly účastníky podle § 27 odst. 2 nebo 3. Správní orgán přitom postupuje podle ustanovení o souhlasu třetích osob (§ 168).*
- **mezi SO** a osobou s postavením **(hlavního) účastníka**
- formálně rovné postavení, fakticky ovšem odráží, resp. **nahrazuje vrchnostenský akt**
- **= subordinační povaha**
- vyžadováno **zákonné zmocnění**
- **porušení** (či neuzavření) může vést k vydání vrchnostenského aktu (rozhodnutí) či v některých případech také k odpovědnosti za správní delikt (srov. § 178 StZ)

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Druhy veřejnoprávních smluv - subordinační (§ 161)

- § 116 zákona č. 183/2006 Sb., stavební zákon, StZ:
- (1) *U staveb vyžadujících stavební povolení může stavební úřad uzavřít se stavebníkem veřejnoprávní smlouvu o provedení stavby, která nahradí stavební povolení. Veřejnoprávní smlouvu nelze uzavřít v případě záměru, pro který je vyžadováno závazné stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí.*
- (2) *Stavebník předloží stavebnímu úřadu návrh veřejnoprávní smlouvy, který obsahuje označení smluvních stran, základní údaje o požadovaném záměru, jeho rozsahu a účelu, způsobu a době provádění, u dočasné stavby rovněž dobu jejího trvání a návrh úpravy pozemku po jejím odstranění, označení pozemků, na kterých se stavba povoluje, podmínky pro provádění stavby, popřípadě pro její užívání a podmínky vyplývající ze závazných stanovisek dotčených orgánů, k jejichž splnění se zavazuje. Stavebník v návrhu veřejnoprávní smlouvy uvede osoby, které by byly účastníky stavebního řízení, pokud by bylo vedeno. K návrhu připojí projektovou dokumentaci a další podklady v rozsahu jako k žádosti o stavební povolení. Projektová dokumentace se předkládá ve dvojitě vyhotovení, a není-li obecní úřad v místě stavby stavebním úřadem, vyjma staveb v působnosti vojenských a jiných stavebních úřadů, předkládá se trojmo. Pokud stavebník není vlastníkem stavby, připojuje se jedno další vyhotovení.*

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - subordinační (§ 161)
 - **§ 10a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů:**
 - *(3) Dotaci nebo návratnou finanční výpomoc, s výjimkou návratné finanční výpomoci podle § 34 odst. 1, lze poskytnout na základě žádosti o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci prostřednictvím veřejnoprávní smlouvy (dále jen „žádost“), popřípadě na základě povinnosti vyplývající ze zvláštního právního předpisu; žádost obsahuje alespoň (...)*
 - + další podrobnosti (odst. 5 a násl.)
 - **pozn.:** v tomto případě veřejnoprávní smlouva nepředstavuje fakultativní, nýbrž obligatorní variantu (tzv. malá rozpočtová pravidla poskytování dotací prostřednictvím rozhodnutí neupravují; odlišně od tzv. velkých rozpočtových pravidel – zákona č. 218/2000 Sb.)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv - subordinační (§ 161)
 - některé další příklady:
 - *veřejnoprávní smlouvy nahrazující územní rozhodnutí* (§ 78a StZ – několik variant územního rozhodnutí a veřejnoprávních smluv)
 - *veřejnoprávní smlouva o provozování národního střediska kybernetické bezpečnosti* (CERT - Computer Emergency Response Team; § 19 zákona č. 181/2014 Sb., o kybernetické bezpečnosti)
 - dále např. různé *dohody na podporu zaměstnanosti* (např. *dohoda o zabezpečení pracovní rehabilitace* podle § 69 a 70 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti)
 - lze zmínit také některé **smlouvy hraniční povahy**, kdy se soukromé subjekty zapojují do plnění veřejných úkolů (např. *smlouva o provozování veřejného vodovodu nebo veřejné kanalizace* podle § 8 odst. 2 zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv – mezi účastníky (§ 162)
 - *(1) Ti, kdo by byli účastníky podle § 27 odst. 1, kdyby probíhalo řízení podle části druhé, popřípadě ti, kdož účastníky takového řízení jsou, mohou uzavřít veřejnoprávní smlouvu týkající se převodu nebo způsobu výkonu jejich práv nebo povinností, nevyklučuje-li to povaha věci nebo nestanoví-li zvláštní zákon jinak. K uzavření takové veřejnoprávní smlouvy je třeba souhlasu správního orgánu; ten posuzuje veřejnoprávní smlouvu a její obsah z hlediska souladu s právními předpisy a veřejným zájmem.*
 - možné **mezi osobami soukromého práva** ohledně **dispozice s veřejnými subjektivními Pr a Po** (SO ale může přistoupit, což má dle § 162 odst. 2 SŘ účinky, resp. fikci souhlasu)
 - **všeobecné zmocnění** k uzavírání + ale také **značné limity** (*může vylučovat povaha věci nebo zvláštní úprava, současně vyžadován souhlas SO*)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Druhy veřejnoprávních smluv – mezi účastníky (§ 162)
 - **§ 27 zákona č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon):**
 - (7) *Organizace může **smluvně převést dobývací prostor** na jinou organizaci po předchozím souhlasu obvodního báňského úřadu; ustanovení § 24 odst. 11 o tříleté lhůtě pro požádání o povolení hornické činnosti zde platí obdobně. Převedení dobývacího prostoru, doložené stejnopisem smlouvy, oznámí převádějící organizace obvodnímu báňskému úřadu.*
 - **§ 69 StZ:**
 - (5) ***Práva a povinnosti z regulačního plánu** vydaného na žádost lze **převést písemnou veřejnoprávní smlouvou**, jejíž přílohou je regulační plán. Pro tyto veřejnoprávní smlouvy se použijí příslušná ustanovení správního řádu o veřejnoprávních smlouvách.*

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Pravidla pro uzavírání (§ 163 a 164)
 - obligatorně **písemná forma**
 - zakotvena tzv. vázanost návrhem
 - projevy vůle všech stran na jedné listině
 - pokud je vyžadován **souhlas SO**, tak účinnost až s právní mocí souhlasu
 - přičemž souhlas vydáván ve správním řízení
- Souhlas třetích osob (§ 168)
 - veřejnoprávní smlouva (mimo koordinační), která se přímo dotýká Pr nebo Po třetí osoby, nabývá účinnosti v okamžiku, kdy s ní vysloví **písemný souhlas**
 - pokud ne, lze místo smlouvy vydat správní rozhodnutí

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Přezkum (§ 165)
 - lze uplatnit **přezkumné řízení**
 - **nenárokové** + omezení doby pro podání podnětu (subjektivní lhůta 30 dní)
 - zrušení celku či části pro **rozpor s právními předpisy**
 - zrušení koord. nebo subord. smluv se nedotýká úkonů vůči třetím osobám smluvní stranou při výkonu působnosti převzaté na základě smlouvy (= *ochrana právní jistoty*)
- Spory z veřejnoprávní smlouvy (§ 169)
 - **rozhodují správní orgány** příslušné dle § 169 SŘ
 - proti jejich rozhodnutí nelze podat odvolání ani rozklad (lze ovšem přezkumné řízení)
 - lze také **soudní přezkum** (žaloba proti rozhodnutí SO podle § 65 a násl. SŘS proti rozhodnutí, kterým bylo rozhodnuto o sporu z veřejnoprávní smlouvy)

1) Veřejnoprávní smlouvy

- Změna, výpověď a zrušení (§ 166 a 167)
 - **změna** jen písemnou dohodou smluvních stran + **souhlas**, pokud vyžadován k uzavření
 - **výpověď** písemně, jen pokud byla sjednána (jinak nelze)
 - jinak pouze písemný **návrh na zrušení** ze zákonem uvedených důvodů
 - *a) bylo-li to ve veřejnoprávní smlouvě dohodnuto,*
 - *b) změní-li se podstatně poměry,*
 - *c) jestliže se veřejnoprávní smlouva dostala do rozporu s právními předpisy,*
 - *d) z důvodu ochrany veřejného zájmu, nebo*
 - *e) jestliže vyšly najevo nové skutečnosti*
 - opět **souhlas SO**, pokud byl vyžadován k uzavření
 - pokud některá strana nesouhlasí, **rozhodne SO** příslušný k rozhodování o sporu

1) Veřejnoprávní smlouvy

– Obecná ustanovení (§ 170)

- obecná ustanovení zakládají pro uzavírání veřejnoprávních smluv:
- **obdobné** užití části první SŘ = základních zásad
- **přiměřeně** užití části druhé SŘ = „klasického“ správního řízení
- nevyklučuje-li to povaha a účel veřejnoprávních smluv, použijí se **přiměřeně** ustanovení občanského zákoníku
- *s výjimkou ustanovení o neplatnosti právních jednání a relativní neúčinnosti, ustanovení o odstoupení od smlouvy a odstupném, ustanovení o změně v osobě dlužníka nebo věřitele, nejde-li o právní nástupnictví, ustanovení o postoupení smlouvy a o poukázce a ustanovení o započtení*

2) Tzv. jiné úkony VS

– Podstata

- úkony, které nejsou výsledkem správního řízení (rozhodnutí)
- odtud někdy jako tzv. **nonrozhodnutí**
- **nestanoví práva a povinnosti** = neregulativní povaha

- mají ale **právní význam** (jakkoli nižší intenzity)
- jsou **formalizované**
- obecná právní úprava = **část IV. SŘ**

- dle SŘ **vyjádření, osvědčení nebo sdělení**
- právní úprava ale užívá řadu dalších obdobných úkonů (*např. souhlasy, vyrozumění, doporučení, posudky, opatření, ...*)

2) Tzv. jiné úkony VS

– Členění

- *samostatné a nesamostatné* (podkladové)
- *vnější a vnitřní* (pro účely SO)
- *na žádost a z moci úřední*

- zvláštní význam = **podkladové, resp. podmiňující akty**
- nemohou obstát samy o sobě
- řeší určitou **veřejnoprávní otázku**, na které spočívá vyřešení meritorní věci
- ochrana veřejného zájmu
- typicky závazná stanoviska (§ 149 SŘ)

2) Tzv. jiné úkony VS

- Různé druhy, např.:
 - *osvědčení*
 - *ověření*
 - *posudky, stanoviska, vyjádření*
 - *informační úkony*
 - *registrace*
 - *programovací úkony*
 - *doporučení a výzvy*

2) Tzv. jiné úkony VS

– Osvědčení

- úkon **úředně potvrzující skutečnosti**, které jsou v něm uvedeny
- na rozdíl od deklaratorního rozhodnutí zde není pochybnost o osvědčované skutečnosti (srov. § 142 SŘ)
- je **veřejnou listinou**
- = presumpce správnosti (obrana *důkazem opaku*)
- proti nevydání osvědčení obrana ve správním soudnictví - ochrana proti nečinnosti správního orgánu (§ 79 odst. 1 a násl. SŘS)

- blízký k **dokladu** - *pokud SO zcela vyhoví žádosti o přiznání práva, jehož existence se osvědčuje zákonem stanoveným dokladem, lze místo písemného vyhotovení rozhodnutí vydat pouze tento doklad (§ 151 SŘ)*

2) Tzv. jiné úkony VS

– Ověření

- upravuje zejména zákon č. 21/2006 Sb., zákon o ověřování
- dvě základní podoby:
- **vidimace**
- = doslovná shoda opisu s listinou
- **legalizace**
- = pravost podpisu (bez ověřování pravosti listiny)

– Posudky, stanoviska, vyjádření

- **odborný názor VS**, ale **bez přímých právních důsledků**
- určeny především jiným SO
- některé **podmiňující povahy** (viz dříve)

2) Tzv. jiné úkony VS

– Procesní aspekty

- zájem na jejich souladu s právem = **formalizované**
- mimo části IV. se na tzv. jiné úkony **dále použijí** (§ 154)
- **ustanovení části první** = základní zásady činnosti správních orgánů
- **obdobně** vybraná ustanovení části druhé SŘ
- **obdobně** vybraná ustanovení části třetí SŘ
- **přiměřeně** použije i další ustanovení SŘ, pokud jsou potřebná

- **pravidla pro vydávání** (§ 155 SŘ)
- nevylučuje-li to povaha, zejména není-li zapotřebí zkoumat skutkový stav nebo čerpat z evidence vedené určitým správním orgánem, může je vydat nebo učinit **kterýkoli věcně příslušný SO**
- je-li SO **požádán o vydání** a jsou-li splněny předpoklady k provedení požadovaného úkonu, SO tento úkon **bez dalšího provede**
- pokud SO shledá, že nelze, je povinen o tom na **požádání písemně uvědomit** dotčenou osobu a **sdělit důvody**, které k tomuto závěru vedly

2) Tzv. jiné úkony VS

– Procesní aspekty

- dále (§ 156 SŘ)
- možnost opravy vad
- pokud je rozpor s právními předpisy a nelze opravit, **zrušení usnesením SO**, který vydal (ex tunc)
- přiměřené použití ustanovení SŘ o přezkumném řízení
- také možnost prohlásit nicotnost (§ 157 SŘ)

- **aplikovatelnost části IV.**
- **obdobně** v případě, provádí-li SO jiné úkony, které nejsou upraveny v části I., III., V. nebo VI. anebo v této části (§ 158 odst. 1 SŘ)

- obdobně v případech, kdy SO provádí úkony, na které se nevztahují části II. a III. SŘ (§ 177 odst. 2 SŘ)

3) Faktické úkony

– Podstata

- právně závazné **faktické úkony** s přímými právními důsledky
- pro některé **právem předvídané situace**
- **bez procesní stránky** (dané povahou věci)
- ale současně **právní základ a podmínky provedení**
- **mimořádná forma** namísto jiných forem realizace VS (zpravidla individuálních správních aktů)

– Kategorie

- *závazné příkazy*
- *bezprostřední zákroky*
- *exekuční úkony*

3) Faktické úkony

- Závazné příkazy
 - také jako „*faktické pokyny*“
 - správní úkony zákonem zmocněné úřední osoby
 - spočívající ve **vyslovení zákazu nebo příkazu** určitého jednání
 - který je jeho adresát **povinen respektovat**
 - typicky udělovány mimo prostory vykonavatelů VS

 - formu zákon **zpravidla nepředepisuje**
 - z povahy věci jsou udíleny zpravidla ústně,
 - popřípadě posunkem nebo i za pomoci nějakého technického zařízení

3) Faktické úkony

– Závazné příkazy

- **§ 75 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích**
- **(1) Policista řídí provoz na pozemních komunikacích změnou postoje a pokyny paží; přitom zpravidla používá směrovku, kterou drží v pravé ruce. Jeho pokyny znamenají pro řidiče i chodce**
- a) "Stůj!" pro směr, ke kterému stojí policista čelem nebo zády; řidič je povinen zastavit vozidlo,
- b) "Pozor!", vztyčí-li policista paži nebo předloktí pravé paže se směrovkou; řidič jedoucí ze směru, pro který byl provoz předtím zastaven, je povinen se připravit k jízdě; řidič jedoucí ve směru předtím volném je povinen zastavit vozidlo; je-li však již tak blízko, že by nemohl bezpečně zastavit vozidlo, smí pokračovat v jízdě,
- c) "Volno" pro směr, ke kterému stojí policista bokem; řidič může pokračovat v jízdě, a dodrží-li ustanovení o odbočování, může odbočit vpravo nebo vlevo,
- d) má-li policista pravou paži předpaženou a levou upaženou, znamená to "Stůj!" pro řidiče příjíždějícího směrem k zadům a pravému boku policisty a "Volno" pro řidiče příjíždějícího směrem k levému boku policisty; řidič příjíždějící směrem k zadům a pravému boku policisty je povinen zastavit vozidlo; řidič příjíždějící k levému boku policisty může pokračovat v jízdě, a dodrží-li ustanovení o odbočování, může odbočit vpravo nebo vlevo; řidič příjíždějící směrem k čelu policisty smí odbočovat jen vpravo; chodci smějí přecházet vozovku jen za zády policisty.

3) Faktické úkony

- Bezprostřední zákroky
 - také jako „**bezprostřední zásahy**“
 - často **různé policejní úkony**
 - pro různé nepředvídatelné situace
 - současně ale **naléhavost zásahu** a **nemožnost jiného řešení**
 - *(např. důvodná obava, že je ohrožen život nebo zdraví či větší škoda na majetku...)*

- správní úkony zákonem **zmocněné úřední osoby**
- zákonem stanovené podmínky
- zejména **zásada přiměřenosti zásahu**

3) Faktické úkony

– Bezprostřední zákroky

- **§ 16 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii**
- (1) *Je-li důvodná obava, že je ohrožen život nebo zdraví osoby anebo hrozí-li větší škoda na majetku, je strážník oprávněn otevřít byt nebo jiný uzavřený prostor (dále jen "byt"), vstoupit do něho a provést v souladu s tímto zákonem zákroky, úkony nebo jiná opatření k odvrácení bezprostředního nebezpečí.*
- (2) *Při provádění zákroků, úkonů nebo jiných opatření podle odstavce 1 je strážník povinen zajistit přítomnost nezúčastněné osoby; nemusí tak učinit, hrozí-li nebezpečí z prodlení.*
- (3) *Po provedení zákroků, úkonů nebo jiných opatření podle odstavce 1 je strážník povinen neprodleně vyrozumět uživatele bytu a zabezpečit zajištění bytu, nemůže-li tak učinit uživatel nebo jiná oprávněná osoba.*
- (4) *O otevření bytu a provedených opatřeních sepíše strážník úřední záznam.*

3) Faktické úkony

– Bezprostřední zákroky

- **§ 6 zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii**
- **(1) Při provádění zákroků a úkonů k plnění úkolů obecní policie je strážník povinen dbát cti, vážnosti a důstojnosti osob i své vlastní a nepřipustit, aby osobám v souvislosti s touto činností vznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod překročil míru nezbytnou k dosažení účelu sledovaného zákrokem nebo úkonem.**
- **(2) Strážník je povinen poučit osoby o jejich právech, provádí-li podle tohoto zákona zákrok nebo úkon spojený se zásahem do jejich práv nebo svobod, pokud to povaha a okolnosti zákroku nebo úkonu dovolují; v opačném případě je poučí okamžitě, jakmile to okolnosti dovolí.**
- **(3) Strážník je povinen poskytnout pomoc v rozsahu svých oprávnění a povinností podle tohoto nebo zvláštního zákona každému, kdo o ni požádá.**

3) Faktické úkony

– Exekuční úkony

- = faktické úkony oprávněné úřední osoby, jimiž se **provádí exekuce**
- na základě **dobrovolné nesplnění** dříve uložené povinnosti (exekučním titulem)
- zpravidla nemožnost jiného právního řešení

- § 123 SŘ
- (1) *Exekuce se provede tak, že **oprávněná úřední osoba z vyklizovaného objektu***
- *a) **odstraní movité věci patřící povinnému a příslušníkům jeho domácnosti, jakož i movité věci, které sice patří někomu jinému, ale jsou se souhlasem povinného umístěny ve vyklizovaném objektu, a***
- *b) **vykáže povinného a všechny, kdo se tam zdržují na základě práva povinného.***
- (2) *Movité věci odstraněné z vyklizovaného objektu se odevzdají povinnému nebo některému ze zletilých příslušníků jeho domácnosti.*

3) Faktické úkony

– Soudní ochrana

- řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu (§ 82 a násl. SŘS):
 - *Každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen "zásah") správního orgánu,*
 - *který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo,*
 - *může se žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.*

4) Exekuce

– Podstata

- závěrečné stadium správního řízení
- avšak **fakultativní** – v závislosti na dobrovolném (ne)splnění uložených povinností
- = zákonem stanovený způsob **státního donucení**
- většinou prováděna **faktickými úkony** (resp. exekučními úkony – viz dříve)

– Exekuční titul

- = **základní předpoklad** (podmínka) pro vedení exekuce
- jím uložena nesplněná povinnost v tzv. nalézacím řízení
- zpravidla pravomocný, vždy ale **vykonatelný** (zejména vykonatelné správní rozhodnutí)
- dle SŘ (§ 104):
 - a) vykonatelné rozhodnutí uvedené v § 74, nebo*
 - b) vykonatelný smír uvedený v § 141 odst. 8.*

4) Exekuce

- Exekuční titul u exekučního SO uplatňuje (§ 105 SŘ)
 - a) *správní orgán*, který vydal rozhodnutí v prvním stupni nebo který schválil smír, nebo
 - b) *osoba oprávněná z exekučního titulu*
- současně ale také možnost SO nebo osoby oprávněné z exekučního titulu požádat o provedení exekuce:
 - *soud* (exekuce podle občanského soudního řádu – omezený okruh případů)
 - *soudního exekutora* (exekuce podle zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád)
- Exekuce na peněžitá plnění
 - neobsažena v SŘ (!), § 106 odst. 3 SŘ:
 - *Pro exekuci, vybírání a evidenci peněžitých plnění se uplatní postup pro správu daní.*
 - = zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád - § 177 a násl.

4) Exekuce

- Exekuce na nepeněžitá plnění – charakteristika
 - komplexní **úprava v SŘ**
 - zásadně **vůči povinnému** (srov. § 108 SŘ)
 - **prekluze** od dobrovolného nesplnění povinnosti
 - 5 let na nařízení exekuce
 - 10 let na provedení
 - **nařízení exekuce** (§ 109 – 111 SŘ)
 - exekuční výzva (usnesením) = „poslední výzva“ k dobrovolnému plnění
 - exekučním příkazem (usnesení) = samotné nařízení exekuce
 - proti ex. výzvě a příkazu nelze odvolání (ale možné námitky)
 - **námitky** (§ 117 SŘ)
 - zpravidla nemají odkladný účinek
 - rozhoduje exekuční SO (vyloučeno odvolání)
 - zásadně nikoli věcný přezkum exekučního titulu (= opakování nalézacího řízení)
 - **dále**: úprava odložení, přerušování a zastavení exekuce (§ 113 – 115 SŘ)

4) Exekuce

- Exekuce na nepeněžitá plnění – způsoby provedení
 - *náhradním výkonem* – v případě zastupitelného plnění (§ 119 SŘ)
 - = výkonem pověřena jiná osoba pověří jinou osobu, a to na náklad a nebezpečí povinného
 - *přímým donucením* – v případě nezastupitelného plnění (§ 120 – 128 SŘ)
 - zejména:
 - vyklizením nemovitosti, stavby, bytu, místnosti nebo jiných prostor
 - odebráním movité věci
 - předvedením
 - *ukládáním donucovacích pokut* (§ 129 SŘ)
 - = splnění povinnosti vymáháno postupným ukládáním donucovacích pokut do výše nákladů na náhradní výkon (nelze-li náhradní výkon provést, až do výše 100 000 Kč)